

DE NMV-EXCURSIE NAAR KATWIJK OP 10 APRIL

W.J. Kuiper

NMV-excursion to Katwijk on the 10th of april 2004.

Report of the molluscs from the coastal area of the Netherlands seen in a ditch (freshwaterspecies), in the dunes (landsnails, among others *Monacha cantinana*, *Cerneuella virgata*, *Clausilia bidentata*) and some shells from the beach. Some empty shells of *Corbicula fluminea* are reported from a canal.

Op zaterdag 10 april 2004 kwamen Bert Jansen, Tom Janssen, Wim Kuijper, Gab Mulder, Hanny Reneman, Herman Roode, Ronald Seitzinger en Sacha van den Maagdenberg bij elkaar in Katwijk op het grote parkeerterrein ten noorden van het uitwateringskanaal. Van hier uit zouden we een enkele uren durende excursie maken om kennis te maken met de (algemene) weekdieren die hier in de omgeving leven.

Het was goed slakkenweer. Goed vochtig na wat regen, maar helaas wel fris. Het bezochte gebied was de zuidrand van de Coepelduynen, een terrein van Staatsbosbeheer. De Katwijkers zeggen er ook wel de Noord-

duinen tegen, de Noordwijkers hebben het over de Zuidduinen. Het gebied wordt druk bezocht door spelende kinderen, wandelaars, hondenuitlaters e.d. Hetgeen goed te merken was.....

De eerste onderzochte plek was de oever van een sloot tussen de duinrand en een recreatiestrook van een nieuwbouwwijk. Deze plek lag vlak ten noorden van de camping De Noordduinen, met de coördinaten 88.25 / 469.75. Tussen de oude oeverbegroeiing van het afgelopen jaar vingen we: Draaikolkschijfhoren (*Anisus vortex*) – vrij algemeen, Grote diepslak (*Bithynia tentaculata*) – vrij algemeen, Witte schijfhoren (*Gyraulus*

albus) – vrij algemeen, Tractorwielkje (*Gyraulus crista*) – vrij algemeen, enkele fraai gekield met stekeltjes, Gewone poelsslak (*Lymnaea stagnalis*) – enkele, Bronblaashoren (*Physa fontinalis*) – 1, Jenkins' waterhoren (*Potamopyrgus antipodarum*) – algemeen, Ovale poelsslak (*Radix ovata* s.l.) – enkele.

In de natte oeverzone waren enkele landslakken aanwezig: Glanzende agaathoren (*Cochlicopa lubrica*) – enkele, Slanke barnsteenslak (*Oxyloma elegans/sarsii*) – enkele, Donkere glimslak (*Zonitoides nitidus*) – enkele, Egel-wegslak (*Arion intermedius*) – enkele.

Na dit natte deel volgden de landslakken van het ernaast gelegen enkele meters hoge duinhellinkje. Het was begroeid met een smalle strook bomen en bovenop grasland. Door de voorafgaande regen waren veel slakken actief. Opmerkelijk waren de kruipende karthuiserslakken (zie foto) en de lege huisjes van duinslakken. Na een uurtje zoeken was het resultaat:

Heesterslak (*Arianta arbustorum*) – algemeen, Grote wegslak (*Arion ater*) – vrij algemeen, Gewone tuinslak (*Cepaea nemoralis*) – algemeen, Bolle duinslak (*Cer-nuella virgata*) – enkele (levend), algemeen lege huisjes, Boerenknoopje (*Discus rotundatus*) – enkele, Segrijnslak (*Helix aspersa*) – algemeen, Grote Karthuiserslak (*Monacha cantiana*) – algemeen, Kelder-glansslak (*Oxychilus cellarius*) – weinig, Grote glansslak (*Oxychilus draparnaudi*) – vrij algemeen, Haarslak (*Trichia hispida*) – vrij algemeen, Geribde jachthorenslak (*Vallo-nia costata*) – 1, Doorschijnende glasslak (*Vitrina pellu-cida*) – enkele.

Grote karthuiserslak kruipend in de duinen van Katwijk, 10 april 2004. Foto: Herman Roode.

Tijdens de doorsteek van de zuidelijke Coepelduynen, richting strand, liepen we door open grasland. Hier zagen we vooral de Grote Karthuiserslak, de Segrijnslak en de Gewone tuinslak. Op het hoge duin vlak bij de noordrand van de parkeerplaats (87.83 / 469.93) merkte Bert een paar dieren op van de Vale clausilia (*Clausilia bidentata*). Daarnaast weer volop de Grote Karthuiserslak, Segrijnslak, Gewone tuinslak en nu ook Grofgeribde grasslak (*Candidula intersecta*) – weinig en Look-glansslak (*Oxychilus alliarius*) – 1. De dieren leefden hier in een open vegetatie (grassen, kruiden, lage struikjes) met uitzicht op zee.

De vondst van de Vale clausilia is interessant. Gitten-

berger et. all. (1970) noemen de soort van o.a. het duingebied tussen Castricum en Katwijk. Ondergetekende doet al jarenlang onderzoek naar de verspreiding van dit dier. Ten zuiden van het Noordzeekanaal komen de dieren algemeen voor, zowel in de open duinen langs de zeereep als in de duinbossen ver landinwaarts. Het is het gebied van Zuid Kennemerland, Amsterdamse Waterleidingduinen en allerlei landgoederen langs de binnenduinrand. Ten zuiden van Langevelder Slag, 6 km noord van Noordwijk, wordt de soort zeldzaam. Tot Noordwijk ken ik maar een enkel voorkomen. In de duingebieden ten zuiden van Noordwijk (Coepelduynen, Berkheide, Meijndel) heb ik de Vale clausilia nooit aangetroffen. De vondst van Katwijk is dus een uitbreiding naar het zuiden van zijn duinverspreiding.

Het volgende excursiepunt was het strand bij paal 85. Helaas viel dit tegen. Er was nauwelijks aanspoelsel. Naast de altijd wel aanwezige strandschelpen en kokkels vonden we de Amerikaanse zwaardschede (*Ensis directus*) – enkele tientallen doubletten, enkele nog met het dier erin, Rechtsgestreepte plaatschelp (*Angulus fabula*) – 1 doublet, Nonnetje (*Macoma balthica*) – enkele doubletten, Grote strandschelp (*Mac-tra corallina*) – enkele kleppen, en een (oude) klep van de Noorse hartschelp (*Laevicardium crassum*), Venusschelp (*Chamelea stratula*) en de Ruwe boommossel (*Zir-faea crispata*). Het strand tussen Katwijk en Noordwijk staat bekend om het aanspoelen van zoetwatermossels uit de tijd dat hier de Rijn in zee stroomde. Ook nu vonden we een halve klep van de Bataafse stroommossel (*Unio crassus*).

Een apart excursiepunt was nog het strandpaviljoen Het Wantveld. Hier vonden we koffie en chocolademelk.

Toegift

Tijdens een korte inspectie (enkele minuten) van de noordoever van het uitwateringskanaal tussen de sluizen (87.65 / 469.58) vond ik twee doubletten en 2 kleppen van de Aziatische korfmossel (*Corbicula fluminea*) op de modder tussen de stenen. Onder de stenen zaten oude zeepokken en in het water zwommen aasgarnaaltjes (*Neomysis integer*). Voor zover mij bekend is de korfmossel nog niet bekend uit deze omgeving en zeker niet zo ver westelijk (enkele honderden meters vanaf de zee). Mogelijk leven de dieren al in de gehele Oude Rijn. Een leuk onderwerp voor een onderzoek.

Literatuur

GITTENBERGER, E., W. BACKHUIS EN T.E.J. RIPKEN, 1984. De landslakken van Nederland. KNNV. 184 blz.

Adres van de auteur:

Wim Kuijper
Westerbaan 20
2201 EV Noordwijk
w.j.kuijper@arch.leidenuniv.nl